

АПТЫМІЗАЦЫЯ Ў ІНТАРЭСАХ ВУЧНЯЎ

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й «МС».)

— Меркаванне, што аптымізацыя сеткі ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі праводзіцца выключна ў мэтах эканоміі сродкаў, на жаль, самае распаўсюджанае, — канстатуе **начальнік упраўлення агульнай сярэдняй адукацыі Міністэрства адукацыі Святлана УКЛЕЙКА**. — Безумоўна, ніхто не стане аспрэчваць той факт, што ўтрыманне навучэнца ў малакамплектнай школе абыходзіцца бюджэту ў некалькі разоў даражэй, чым навучэнца ў поўнакамплектнай школе. Але я прапаную паглядзець на аптымізацыю і праблему існавання так званых малакамплектных школ з крыху іншых пазіцый, перш за ўсё з пазіцый якасці адукацыі. Пры гэтым мы павінны разумець, што якасць адукацыі — гэта не толькі вынік навучання, але і асяроддзе, якое гарантуе, што навучэнец атрымае комплекснае асобаснае і сацыяльнае развіццё, якое дазволіць яму быць у жыцці паспяховым і канкурэнтаздольным.

Фота Анастасіі КІШЧУКА

блокаў. Такія ўстановы адукацыі закрываліся ў першую чаргу.

У 2016 годзе, па інфармацыі Міністэрства адукацыі, у выніку аптымізацыі сеткі ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі былі закрытыя 79 школ і 75 — рэарганізаваныя. Як правіла, агульныя сярэднія школы рэарганізуюцца ў базавыя, базавыя — у пачатковыя, а дашкольныя ўстановы ўключаюцца ў педагагічны комплекс дзіцячы сад—школа (пачатковая ці базавая).

Але ў гэтым навучальным годзе яшчэ функцыянавала 91 установа агульнай сярэдняй адукацыі з колькасцю навучэнцаў да 25 чалавек і 333 установы з колькасцю навучэнцаў ад 26 да 50 чалавек.

— Рашэнне аб закрыцці абавязкова прымаецца з улікам аналізу дэмаграфічнай сітуацыі ў рэгіёне. І калі відавочна, што ў яго ёсць перспектыва, і ў найбліжэйшыя гады дзеці будуць папаўняць навучальную ўстанову, пытанне аб яе закрыцці не павінна стаяць, — запэўнівае **намеснік начальніка ўпраўлення агульнай сярэдняй адукацыі міністэрства Ірына КАРЖОВА**. — Працэс рэструктурызацыі заўсёды вымагае прадуманых і ўзважаных рашэнняў. І тут трэба думаць як пра інтарэсы дзяцей, так і пра тое, як і дзе будуць працаўладкаваны педагогі. Эканомія бюджэту — задача любога кіраўніка. Але ж «зверху» не ўсё відаць. Толькі на месцах можна рэальна ацаніць неабходнасць захававання ці закрыцця той ці іншай установы. Прычым самыя ярскравыя знешні паказчык — колькасць навучэнцаў — далёка не заўсёды павінен быць вырашальным. Закрыць усе маленькія школы, зыходзячы толькі з невялікай колькасці навучэнцаў, будзе, напэўна, няправільным. Можна, недзе ёсць сэнс захаваць школу і з кантынгентам у 25 чалавек, калі ёсць праблемы з падвозам. Везці маленькіх дзяцей на вялікую адлегласць — таксама не выйсе. А для дашкольнікаў увогуле лепш за ўсё знаходзіцца ў ўстанове адукацыі па месцы пражывання.

Літаральна днямі Міністэрства аховы здароўя адкарэктавала санітарныя нормы і правілы «Патрабавання для ўстаноў агульнай

сярэдняй адукацыі». Там, у прыватнасці, з'явіўся пункт, паводле якога ў выпадку падвозу вучняў у гарадах і сельскіх населеных пунктах радыус транспартнай даступнасці ўстаноў адукацыі не павінен па часе перавышаць 30 хвілін. Пры ліквідацыі школ з гэтым патрабаваннем давядзецца лічыцца, паколькі адлегласці, на якія воззяць школьнікаў, павялічваюцца. Калісьці дзейнічала абмежаванне ў 30 кіламетраў. Але і дарогі могуць быць розныя, дзяцей воззяць не толькі па шасэ. Да таго ж для падвозу выкарыстоўваюцца і маршрутныя аўтобусы, прыгарадныя і мясцовыя цягнікі, транспарт сельскагаспадарчых і іншых арганізацый.

Пачуць усіх!

У колькіх яшчэ школах 1 верасня не празвініць першы званок, скажаць пакуль праблематычна. Згодна з адкарэктаваным планам па аптымізацыі, да пачатку 2017/2018 навучальнага года мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі плануецца закрыць 64 і рэарганізаваць 87 устаноў адукацыі.

Але рэальнае становішча спраў па краіне стане вядомае толькі ў верасні—кастрычніку.

— Мы накіравалі ліст старшыні Пастаўскага райвыканкама з рэкамендацыяй захаваць у 2017/2018 навучальным годзе прыём навучэнцаў у дзясяты клас сярэдняй школы №4 у горадзе, але канчатковае рашэнне будучы прымаць мясцовыя ўлады, — падкрэслівае Ірына Каржова. — Палічылі нематазгодным закрыццё Мінскага раённага ліцэя. У гэтым нас падтрымала і абласное ўпраўленне адукацыі. Калі ліцэй планавалі ліквідаваць, то навошта ў такім разе ажыццявілі летась набор у 10-ы клас? Трэба спачатку выпусціць гэтых дзяцей, а ўжо потым ліквідаваць. У сітуацыі, якая ўзнікла вакол 206-й сталічнай школы, наша пазіцыя наступная — закрываць установу адукацыі ў многа-населеным мікрараёне з добрымі дэмаграфічнымі перспектывамі немэтазгодна. Там побач аказаліся дзве школы з няпоўнай загрузкай. Але рашэнне закрываць адну школу, каб перавесці яе вучняў у іншую, таксама не самае ўда-

лае, бо ў гэтым выпадку вучэбны працэс давядзецца арганізоўваць у дзве змены.

Калі ў міністэрства паступае зварот з вялікай колькасцю подпісаў, яго супрацоўнікі абавязкова выяжджаюць на месца, сустракаюцца з педагагічным калектывам, наведваюць школу, якая закрываецца, і тую ўстанову, куды плануецца перавесці дзяцей. І калі бачаць, што з дзвюх школ, размешчаных на невялікай адлегласці ў суседніх населеных пунктах, закрываюць школу з лепшымі ўмовамі для навучання ці што гэта ўстанова праз некалькі гадоў таксама можа быць ліквідаваная, абавязкова выказваюць сваё меркаванне. Бо чарговы раз змяняць школу і калектыв — велізарны стрэс для дзіцяці. Галоўнае, каб умовы для навучання і развіцця дзяцей былі значна лепшыя, чым у закрывай школе.

— Трэба абмяркоўваць з бацькамі і педагогамі кожнае пытанне. Людзям неабходна даць тлумачэнні, выслухаць іх просьбы, зразумець перажыванні, развеяць апасенні, — заўважае Святлана Уклеяка. — Да бацькоў трэба прыслухоўвацца, бо іх меркаванне — індыхатар якасці адукацыі. З іншага боку, калі бацькі бачаць, што ўстанова не можа даць неабходны ўзровень ведаў, яны самі прыйдуць да разумення неабходнасці яе рэарганізацыі. Любое рашэнне павінна грунтавацца на вельмі істотных, неабвержных падставах, якія сведчаць пра немэтазгоднасць далейшага існавання школы. Яшчэ раз падкрэслію: школы закрываюцца не толькі з мэтай эканоміі сродкаў, паколькі ў гэтым выпадку даводзіцца вырашаць адначасова і шэраг іншых праблем — з падвозам дзяцей, з працаўладкаваннем настаўнікаў, вырашаць жыллёвыя праблемы педагогаў, звязаныя з пераездам у іншы населены пункт, закупляць школьныя аўтобусы. У першую чаргу мы імкнёмся да дасягнення той якасці адукацыі, якую можна атрымаць у добра абсталяванай, сучаснай і мабільнай школе, і дзейнічаем у інтарэсах вучняў.

Надзея НІКАЛАЕВА.
nikalaeva@zviazda.by

У тэму

Старшыня Мінскай абласной арганізацыі Беларускага прафсаюза работнікаў адукацыі і навукі Мікалай БАШКО:

— Працэс аптымізацыі сеткі ўстаноў адукацыі ідзе ў сталічным рэгіёне ўжо 12 гадоў: за гэты час было закрыта 200 і рэарганізавана 150 устаноў адукацыі.

Пік аптымізацыі ў вобласці ўжо прайшоў: па папярэдняй інфармацыі, да новага навучальнага года плануецца закрыць яшчэ 13 устаноў адукацыі (пераважна размова ідзе пра малакамплектныя дзіцячыя садкі).

Пытанне працаўладкавання работнікаў з закрытых і рэарганізаваных школ заўсёды знаходзіцца для нас на першым месцы. Зупраўленнем адукацыі Мінблвыканкама ў прафсаюза склалася канструктыўнае ўзаемадзеянне ў гэтым напрамку. Дасягнута дамоўленасць, што рашэнне аб ліквідацыі ці рэарганізацыі ўстановы адукацыі павінна прымацца да 1 красавіка, каб даць людзям магчымасць вызначыцца з месцам сваёй будучай працы. І каб тая ўстанова, куды іх уладкоўваюць, пры папярэднім размеркаванні педагагічнай нагрукі на наступны навучальны год (а гэта звычайна робіцца ў канцы мая — у чэрвені) магла ўлічыць таксама інтарэсы новых работнікаў. Пры ліквідацыі ўстановы адукацыі ў абавязковым парадку павінен выконвацца

пункт, у якім прапісваецца абавязак аддзела адукацыі вырашыць пытанне з працаўладкаваннем кадраў.

Акрамя таго, мы таксама маніторым сітуацыю. І тыя работнікі, якія на 1 верасня аказваюцца непрацаўладкаванымі, атрымліваюць ад прафсаюза аднаразовую выплату ў сувязі са стратай працоўнага месца — ад 10 да 15 базавых велічынь у залежнасці ад складу сям'і (калі ёсць школьнікі, значыць, 15 «базавых»). Грашовыя сродкі ў памеры 1100 базавых велічынь мы выплацілі за гэты час 96 членам нашага прафсаюза — не толькі педагогам, але і тэхнічнаму персаналу.

Праблемным пакуль застаецца пытанне з аплатай работы педагогаў, якія адказваюць за падвоз дзяцей у школы. Толькі ў Мінскай вобласці штодня дзяцей суправаджаюць па дарозе ў школу каля тысячы педагогаў. У настаўнікаў гарадскіх школ галава не баліць, як іх вучні дабярэцца да школы. А сельскаму настаўніку даводзіцца ўставаць а пятай гадзіне раніцы, ехаць, збіраць дзяцей па навакольных вёсках і несці за іх адказнасць... Да таго ж 87 працэнтаў работнікаў школ складаюць жанчыны. Прычым многія з іх выходзяць сваіх дзяцей у адзіночку.

Аплата суправаджэння дзяцей дзейным заканадаўствам не прадугледжана. Знайсці рэзерв, каб аплаціць гэту працу, — добрая воля кіраўніка, а не яго абавязак.

Што не відаць зверху?

Сёння ў сельскай мясцовасці ўжо амаль не засталася школ з пачным ацяпленнем, размешчаных у некалькіх прыстасаваных памяшканнях, без уласных харч-